

Profil

Individuální plánování se ženami, které poskytují placené sexuální služby

Občanské sdružení ROZKOŠ bez RIZIKA poskytuje zdravotní, sociální a terapeutické služby ženám pracujícím v sexbyznysu a dalším osobám působícím na prostituční scéně, které jsou ohrožené rizikovým způsobem života (personál nočních klubů). ROZKOŠ bez RIZIKA (R-R) je současně zdravotnické zařízení i poskytovatel registrovaných sociálních služeb, každé odvětví spadá pod jiný resort ministerstva a řídí se jinou legislativou. „Legislativa zdravotních služeb je často v rozporu s filozofií a legislativou služeb sociálních. Jedním z úskalí naší práce proto bylo ujednocení formulářů pro terénní práci a individuální plánování,“ popisuje charakter služeb organizace výkonná ředitelka a terapeutka Lucie Sídová.

Organizace vznikla již v roce 1992, v současnosti má tři poradenská a zdravotnická centra v Praze, Brně a Českých Budějovicích. Nabízí sociální poradenství, vyšetření na pohlavně přenosné infekce, v Praze také individuální terapii. Hlavní metodou práce R-R je streetwork neboli terénní práce, kterou zajišťuje deset terénních týmů působících ve dvanácti krajích České republiky. Tým, který se skládá ze zdravotní a sociální pracovnice, nabízí ženám v klubech, privátech či na ulicích sociální poradenství, testy na HIV a syfilis, informace o bezpečnějším sexu aj. R-R vlastní mobilní ambulanci s venerologickou ordinací, která působí zejména v lokalitách s nižší dostupností služeb pro klientky.

Pracovnice R-R dochází za ženami do jejich pracovního prostředí. Jejich cílová skupina pracuje často tzv. „za zavřenými dveřmi“, tzn., že si musí získat důvěru a vzbudit zájem osoby, která hlídá vstup do podniku, manažerů, provozních apod., aby mohli nabídnout přímo své služby. „Když se podaří vstoupit do podniku, jsme limitovány časem, majitelem klubu, zákazníky i celkovou atmosférou v podniku,“ komentuje terénní práci koordinátorka sociální práce R-R Jana Poláková.

„Vycházíme z principu nezasahování do byznysu sexuálních pracovnic – pokud pracovnice hovoří se zákazníkem, neoslovujeme ji,“ dodává.

V terénu nabízí screeningové certifikované rychlotesty na HIV a syfilis. Testování má pro zdravotnické zařízení určitá pravidla. Test na HIV je možné provést anonymně. Test na syfilis nikoliv. „Potřebujeme data od klientek, a to jméno a příjmení, rodné číslo a zdravotní pojišťovnu. Klientka nám musí podepsat souhlas se zpracováním osobních údajů. Tyto ženy jsou s námi většinou v pravidelném kontaktu. Takže nám důvěřují a většinou nemají problém tato data dát. Jsou již zvyklé nějaké formuláře při poskytování našich služeb vyplňovat,“ říká Jana Poláková na specifika individuálního plánování ve své profesi.

Testy na zjištění zdravotního stavu mohou být službou zdravotní i sociální. Zájem klientky je zjistit svůj zdravotní stav. Výsledek pak může ovlivnit její soukromí, či následné chování při poskytování sexuálních služeb. Proces tvorby vhodného modelu plánování v organizaci ROZKOŠ bez RIZIKA, respektive jeho administrativní

Mobilní ambulance mimo jiné informuje o bezpečnějším sexu a nabízí zdarma testy na HIV.

zaznamenávání, vycházel i z potřeb jejich cílové skupiny. „Sexuální pracovníce obvykle z nabídky chtějí znát svůj zdravotní stav – rychlé poskytnutí služby testování na HIV a syfilis (primárně chtějí „testy“). Velkou potřebou je „diskrétní jednání“ – tzn. mají obavy, aby se někdo nedozvěděl, co dělají. Důležitá je pro ně i informace, že výsledky testů jsou sdělovány pouze testované osobě a nikoliv personálu podniku, kolegyním apod.“ vysvětluje Lucie Šídová.

Pro prostředí sexbyznysu je charakteristická značná migrace sexuálních pracovníček. Pracovnice obvykle mění místa působení (z klubu do privátu, z Ostravy do Prahy apod.). To pracovnícím R-R komplikuje situaci v pokračování navázané spolupráce s klientkou. Terénní tým nebere do terénu dokumentaci klientek (dohodu, individuální plán), nemůže zajistit vždy při kontaktu s klientkou pokračování v započaté dokumentaci. Zároveň je problematické časové omezení. „Může docházet k situacím, kdy čas pro poskytnutí služby je tak omezen, že nelze sepsat s klientkou písemnou dokumentaci, a uzavíráme tedy ústní dohodu. Například žena, která pracuje na ulici, rozhlíží se, zpovzdálí ji sleduje ‚manažer‘. V krátkosti jí sdělíme nabídku služeb a ona si nakonec rozhodne vzít kondom,“ vypráví Jana Poláková. Záznamy o ústní dohodě jsou potom zaznamenány v Terénní databázi klientek.

„Nechtěli jsme zavádět další formulář, který by zahlcoval klientky i nás,“ vysvětluje postavení k formulářům Lucie Šídová, „snažíme se být v klubu či na ulici v takovou dobu, která vyhovuje všem zúčastněným. Výsledkem je pak Dohoda o poskytnutí služby terénního programu R-R

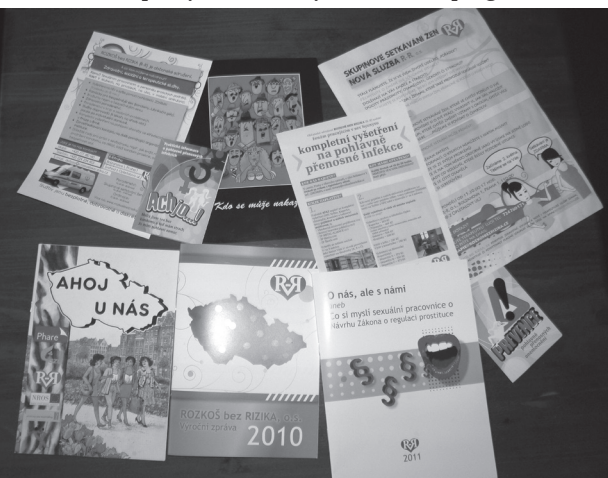
(pozn. red.: dále Dohoda TP), která je dvoustrannou dohodou mezi námi a klientkou o cílech spolupráce, a to v oblastech: informace o zdravotním stavu, informace o bezpečnějším sexu, prevenci násilí, získání kontaktu na jiné instituce, případně další poradenství. Písemnou dohodu uzavíráme vždy, když cílem spolupráce klientky je zjistit svůj zdravotní stav prostřednictvím rychlotestů. V ostatních případech, jako je poradenství, předání infomateriálů, uzavíráme ústní dohodu,“ popisuje možnosti smluv s klientkami Lucie Šídová.

Dohoda TP zahrnuje informace potřebné pro provedení testu, obsahuje písemný souhlas se zpracováním osobních údajů a slouží k zaznamenání individuálního plánu, tedy cíle klientky, a následné revizi. Přílohu této Dohody TP tvoří Pravidla služby terénního programu R-R, se kterými je zájemkyně o službu seznámena ústně pracovníci R-R. V případě zájmu předává pracovníce pravidla v písemné podobě a informace o podávání stížností a podnětů ke službě terénního programu R-R v písemné podobě.

Dohoda TP je v R-R vždy uzavírána v okamžiku „tady a teď“. Předchází jí jednání se zájemkyní o službu, následuje uzavření dohody, realizace zakázky klientky (nejčastěji provedení rychlotestů a poradenství) a následuje revize cílů (zjištění, zda klientka dostala potřebné informace a jak je využije v budoucnu – tj. plán). Při dalším kontaktu s klientkou se uzavírá nová dohoda, zakázka se může měnit.

Jak vypadá individuální plánování v praxi na příkladu ústní dohody? Klientka si například stěžuje na praskání kondomů. Společně hledáme příčiny, které to mohou způsobovat (např. nevhodný způsob nasazení, nevhodná velikost, poškození kondomu, nevhodný lubrikační prostředek apod.) a hledáme s klientkou cesty, jak to změnit (začít používat vhodný lubrikační gel, naučit se správně nasadit kondom apod.). Reflektujeme, zda klientka informacím porozuměla.

Zkušenosti z práce s individuálním plánováním a uzavíráním písemných Dohod TP popisuje koordinátorka sociální práce ROZKOŠE bez RIZIKA Jana Poláková: „Přestože se někdy cítíme zahlceny ‚papíry‘ a naše terénní tašky se stávají čím dál těžší, nezaznamenáváme zásadní negativní reakce klientek na uzavírání písemných Dohod. Klientka je v roli účastnice Dohody, což

může posilovat její možnost rozhodovat se o tom, jakých služeb využije. Přesto se stává, že písemný záznam odmítne a domluvíme se ústně. Důležité je také dobré vysvětlení, proč nyní vyplňujeme tolik papírů, když jsme je doteď nepotřebovaly. To je velmi důležité, protože můžeme ztratit jejich důvěru. Jako velmi problematické vnímáme individuální plánování s cizinkami, se kterými se nedorozumíme. V takovém případě využíváme informačních materiálů a názorných ukázek. Negativní zkušenost je spojená se zvýšením administrativy sociálních pracovníků na úkor přímé práce s klientelou.“

Eliška Barochová

ROZKOŠ bez RIZIKA provozuje divadlo, ve kterém hrají klientky R-R. Realizuje Job klub pro ženy a volnočasové aktivity pro děti a jejich matky. Lektoruje a pořádá akce pro veřejnost. Nejznámější je tzv. AIDS day, který spadá na 1. prosince – Světový den boje proti AIDS. Každoročně testuje zdarma minimálně na čtyřech místech České republiky veřejnost na HIV, kde zároveň informuje o bezpečnějším sexu.

Profil

Jsme oborovou organizací, nikoli spolkem několika desítek elit

Česká asociace streetwork, o. s. (ČAS) je dobrovolná, profesní, nezisková organizace sdružující odborníky a poskytovatele nízkoprahových sociálních služeb. Stojí za profesionalizací a zvyšující se odborností nízkoprahových služeb nejen pro děti a mládež a současně jejich popularizací mezi laickou veřejností. „Snažíme se dělat dobré jméno oboru nízkoprahových služeb a prosazovat principy naší práce. Někdy mám pocit, že by nás mohla zařízení a organizace lépe využívat a říkat si o podporu, záštitu, lobbování za ně. Jsme oborovou organizací, nikoli spolkem několika desítek elit,“ představují činnost ředitelka Martina Zikmundová a Aleš Herzog, inspektor ČAS.

Česká asociace streetwork vznikla na podporu rozvoje streetwork v roce 1997 jako odborná profesní organizace, která sdružuje pracovníky z praxe i teoretických pracovišť. Od roku 2000 se v rámci asociace prosazuje a rozvíjí téma nízkoprahových

zařízení pro děti a mládež (NZDM). V současnosti se asociace zaměřuje především na vzdělávání pracovníků, podporu supervize v zařízeních a zvyšování kvality poskytovaných sociálních služeb. V regionech spolupracuje s celkem osmi regionálními skupinami. Členskou základnu pak aktuálně tvoří 56 zařízení a 24 odborníků.

ČAS spolupracuje se všemi zařízeními, která projeví zájem. V tomto smyslu také vznikl oborový portál www.streetwork.cz, kde kluby a jejich pracovníci sdílejí své zkušenosti. Naprostá většina aktivit asociace je přístupná všem, kdo se o téma zajímají, tedy nejen členským zařízením. Noví členové asociace musí splnit požadavky, metodické návštěvy nebo hodnocení kvality ČAS. Jedná se o standardy, které byly vytvořené ještě o čtyři roky dříve, než vstoupily v platnost audity kvality MPSV. „Dlouho debatujeme o tom, zda zachovat vysoký práh pro členství v ČAS, a zatím panuje shoda, abychom si ponechali spojení ČAS – značka kvality. Za naše členy ručíme, mají